Projekt HIT : Hrvatski iseljenički tisak

Barbarić, Ana

Source / Izvornik: **@rhivi, 2021, 24 - 25**

Journal article, Published version
Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:270:941015

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Croatian Emigrant Press - Repository

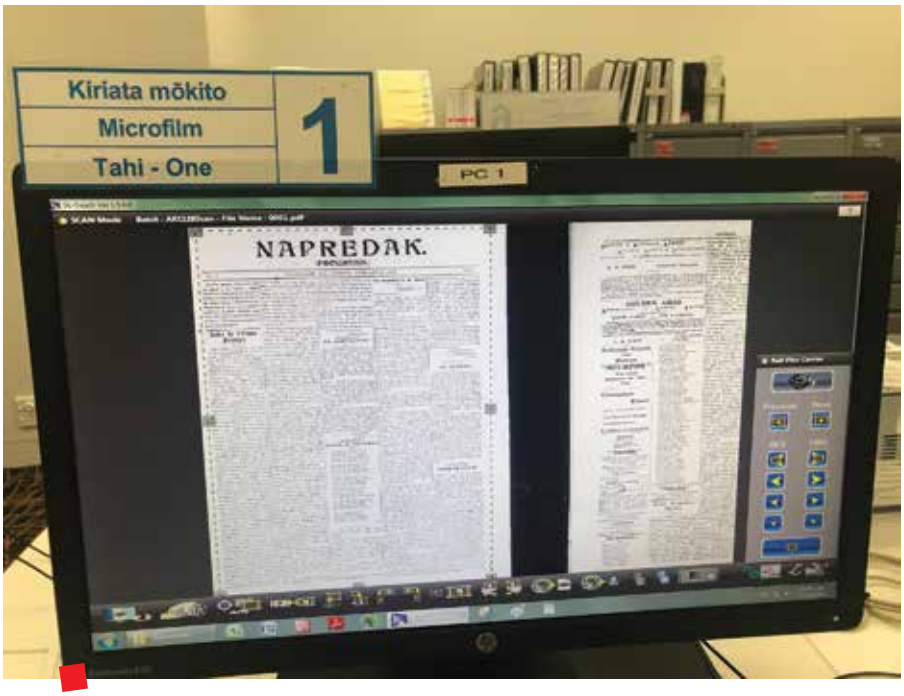
dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Projekt HIT – Hrvatski iseljenički tisak

Ana Barbarić

Projekt HIT – Hrvatski iseljenički tisak (u daljnjem tekstu Projekt HIT) pokrenut je na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2018. godine. Temeljni cilj projekta je istraživanje, u najširem smislu te riječi, cjelokupnog hrvatskoga iseljeničkog tiska. Kako je takav cilj dugoročan, a uz to i složen, napori pri njegovoj realizaciji načelno, a i organizacijski, dijele se prema geografskim područjima.

Pri osmišljavanju i pripremi Projekta HIT, još 2017., odlučeno je da prvo geografsko područje koje će biti obuhvaćeno, bude područje Australije i Novog Zelanda. Iako je riječ o dijelu svijeta jako udaljenom od Hrvatske, razlozi za takav odabir bili su višestruki. Za navedene zemlje su u brojnim izvorima zabilježeni podaci o izdavačkoj djelatnosti hrvatskih iseljenika. Zatim, u tim zemljama djeluju dobro organizirane hrvatske iseljeničke zajednice duge tradicije s kojima su već postojali uspostavljeni kontakti. Nažalost, može se pretpostaviti da će s protokom vremena i u Australiji i u Novom Zelandu, među hrvatskom iseljeničkom populacijom, biti sve manje govornika hrvatskoga jezika. Zbog toga je bilo neobično važno, provesti terenska istraživanja što je djelomično i obavljeno 2018. i 2019. godine. Velika pomoć pri tome bili su otprije uspostavljeni kontakti s kolegama znanstvenicima sa sveučilišta iz tog geografskog područja. Riječ je o Sveučilištu Macquarie (Macquarie University) iz Sydneyja te Sveučilištu Victoria iz Wellingtona (Victoria University of Wellington). Uz to, razlog za odabir Australije i Novog Zelanda bila je hipoteza o postojanju dovoljno velikog broja publikacija hrvatskih iseljenika, no ipak ne i prevelikoga, u smislu da se na takvom „uzorku" mogla osmisliti i testirati znanstveno-istraživačka metodologija rada na Projektu HIT, koja će se potom, uz moguće manje preinake, dosljedno provoditi pri istraživanju izdavačke djelatnosti hrvatskih iseljenika i u drugim geografskim područjima.

Napredak na mikrofilmu u Gradskoj knjižnici u Aucklandu

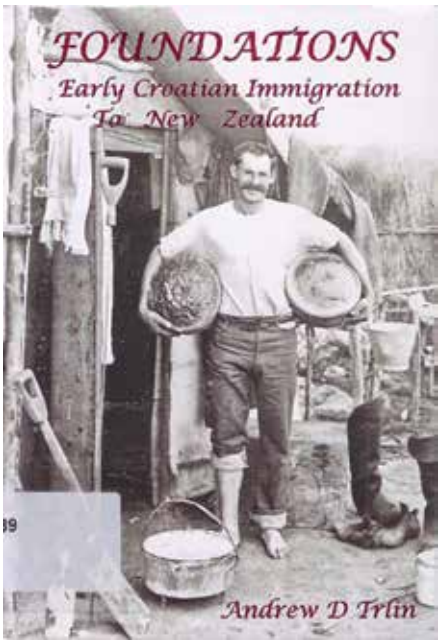
Konkretni ishodi Projekta HIT izrađene su bibliografije te digitalizirane publikacije, za početak, vezane uz Australiju i Novi Zeland. Izrađuju se zasebne bibliografije serijskih publikacija te knjiga, kako bi zapisi bili pregledniji i pristupačniji u smislu pregledavanja i pretraživanja. U smislu obuhvata pojma „serijska publikacija" u bibliografijama su obuhvaćene novine i časopisi, ali i listovi i letci ako su objavljeni s namjerom kontinuiranog izlaženja. To je važno istaknuti jer zbog nepovoljnih financijskih prilika, hrvatski iseljenici često nisu mogli objavljivati publikacije većeg opsega (odnosno broja stranica). Kao dvije polazišne metode pri izradbi bibliografija koriste se: analiza knjižničnih kataloga i raznih publikacija poput knjiga i časopisa (svih onih u kojima se mogu naći podaci o izdavačkoj djelatnosti Hrvata) te uključivanje zajednice (engl. crowdsourcing) putem hrvatskih klubova i udruga u Australiji i Novom Zelandu radi prikupljanja „skrivenih" podataka. Bibliografije se izrađuju u knjižničnom softveru Koha, koji je softver otvorenog koda, što je u skladu s načelima otvorenosti u znanosti. Izrađene bibliografije dostupne su u dva formata: u online pretraživom obliku u već spomenutoj Kohi, kao i u sažetijem obliku u PDF formatu koji je, ujedno, jednostavniji za preuzimanje zainteresiranoj publici.

Vjerojatno i najzanimljiviji dio Projekta HIT predstavljaju digitalizirane publikacije. Ciljana publika su studenti i istraživači iz područja društvenih ili humanističkih znanosti, hrvatski iseljenici i šira javnost, dakle svi oni koje iz bilo kojih razloga zanimaju teme vezane za hrvatsko iseljeništvo ili teme obrađene i prikazane u digitaliziranim publikacijama. Digitalizacija publikacija na Projektu HIT odvija se u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom (NSK) u Zagrebu. Neophodan preduvjet digitalizacije publikacije osiguravanje je potpisivanja odgovarajućih ugovora s autorima ili nasljednicima autorskog prava, što je jedan od permanentnih zadataka koji se obavljaju u sklopu Projekta HIT. Njega je moguće realizirati zbog uspostavljene

suradnje s hrvatskim iseljenicima, kako s pojedincima tako i s iseljeničkim klubovima, te neprekidnom održavanju kontakata preko društvenih mreža i ostalih suvremenih komunikacijskih kanala. Takva suradnja ima i određeni edukacijski aspekt zbog upoznavanja zainteresiranih autora ili nasljednika autorskog prava s važećim zakonskim odredbama po pitanju potpisivanja ugovora. Prikupljanje izjava autora dugotrajan je posao i uključuje, osim ostvarenih osobnih kontakata, i pregovaračke vještine. Potpisane izjave dostavljaju se NSK u kojoj se publikacije digitaliziraju. Nakon toge postaju dostupne na mrežnim stranicama NSK u okviru njenih Digitalnih zbirki pod kategorijom projekti – Hrvatski iseljenički tisak, a na mrežnim stranicama Projekta HIT izrađene su poveznice na digitalizirane publikacije. Uz to, digitalizirane su inačice nekih publikacija, poput novina Iskra i Oganj, dostupne isključivo na mrežnim stranicama projekta. Zanimljivo je istaknuti da su navedene novine, za koje se pretpostavljalo da su izgubljene, pronađene pretraživanjem gradiva dostupnog u Nacionalnom arhivu Australije u Canberri (oba su naslova najvjerojatnije bila objavljena samo jednom 1933. godine kao zamjena novinama Borba koje su bile zabranjene). Otkrića tih novina predstavljaju izravna otkrića Projekta HIT.

Budući rad na projektu uključuje daljnji rad na bibliografijama, u smislu moguće nadopune zapisima za novopronađene publikacije postojećih bibliografija te izradu novih bibliografija za nova geografska područja, kao i daljnje napore u smislu digitalizacije, što je moguće većeg broja, publikacija hrvatskih iseljenika.

Rad na projektu prati i stalno objavljivanje znanstvenih i stručnih radova vezanih za različite aspekte problematike hrvatskog iseljeničkog tiska, kao i srodne fenomene. Tako je u pripremi i objavljivanje knjige o izdavačkoj djelatnosti novozelandskih Hrvata. Pod uredničkim vodstvom Nives Tomašević, knjigu će objaviti Naklada Ljevak tijekom 2021. godine.

Primjerak Zore koji se čuva u Dalmatinskom kulturnom društvu u Aucklandu

PROJEKT HIT - UKRATKO

Mrežne stranice: https://hit.ffzg.unizg.hr/

Objave o Australiji i Novom Zelandu: https://hit.ffzg.unizg.hr/au_nz/objave/

Bibliografije publikacija vezanih uz Australiju i Novi Zeland: https://hit.ffzg.unizg.hr/au_nz/bibliografije/

Digitalizirane publikacije vezane uz Australiju i Novi Zeland: https://hit.ffzg.unizg.hr/au_nz/digitalizacija/